

SEJM
RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ
X kadencja

Druk nr 2212
Warszawa, 8 stycznia 2026 r.

Pan
Włodzimierz Czarzasty
Marszałek Sejmu
Rzeczypospolitej Polskiej

Na podstawie art. 118 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej i na podstawie art. 32 ust. 2 regulaminu Sejmu niżej podpisani posłowie wnoszą projekt ustawy:

- o zmianie ustawy - Kodeks karny oraz ustawy - Kodeks wykroczeń.

Do reprezentowania wnioskodawców w pracach nad projektem ustawy upoważniamy pana posła Przemysława Wiplera.

(-) Konrad Berkowicz; (-) Karina Anna Bosak; (-) Krzysztof Bosak; (-) Bronisław Foltyn; (-) Marcin Józefaciuk; (-) Sławomir Mentzen; (-) Krzysztof Mulawa; (-) Bartłomiej Pejo; (-) Grzegorz Płaczek; (-) Michał Połuboczek; (-) Krzysztof Szymański; (-) Krzysztof Tuduj; (-) Witold Tumanowicz; (-) Michał Wawer; (-) Przemysław Wipler; (-) Andrzej Tomasz Zapałowski.

U S T A W A

z dnia ... 2026 r.

o zmianie ustawy - Kodeks karny oraz ustawy - Kodeks wykroczeń

Art. 1. W ustawie z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny (t.j. Dz. U. z 2025 r. poz. 383, 1818) wprowadza się następujące zmiany:

- 1) w art. 93c w pkt. 5 kropkę zastępuje się średnikiem i dodaje się pkt 6 w brzmieniu:
„6) w razie skazania za przestępstwo określone w art. 209a.”;
- 2) po art. 209 dodaje się art. 209a w brzmieniu:

„Art. 209a. § 1. Kto uporczywie uchyla się od wykonania orzeczonego przez sąd albo ustalonego w ugodzie sądowej lub w ugodzie zawartej przed mediatorem obowiązku utrzymywania kontaktów lub sprawowania opieki nad małoletnim lub związanego z nimi obowiązku wydania małoletniego, podlega grzywnie, karze ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do roku.

§ 2. Ściganie przestępstwa określonego w § 1 następuje na wniosek pokrzywdzonego.”.

Art. 2. W ustawie z dnia 20 maja 1971 r. – Kodeks wykroczeń (t.j. Dz. U. z 2025 r. poz. 734, 1676, 1814, 1818) po art. 106 dodaje się art. 106a w brzmieniu:

„Art. 106a. § 1. Kto nie stosuje się do orzeczonego przez sąd albo ustalonego w ugodzie sądowej lub w ugodzie zawartej przed mediatorem sposobu utrzymywania kontaktów z małoletnim lub sposobu sprawowania opieki nad małoletnim i związanego z nim obowiązku wydania małoletniego, każdorazowo podlega karze grzywny albo karze nagany.

§ 2. Ściganie następuje na żądanie pokrzywdzonego.”.

Art. 3. Ustawa wchodzi w życie po upływie 3 miesięcy od dnia ogłoszenia.

UZASADNIENIE

1. Potrzeba i cel wydania ustawy: przeciwdziałanie utrudnianiu kontaktów z małoletnim oraz utrudnianiu sprawowania opieki nad małoletnim

Problem utrudniania kontaktów z małoletnim i utrudniania sprawowania opieki nad małoletnim pomimo orzeczonego przez sąd sposobu utrzymywania kontaktów lub sposobu sprawowania opieki już od wielu lat podnoszony jest w debacie społecznej i był przedmiotem prac legislacyjnych w poprzednich kadencjach Sejmu i Senatu¹.

Obecnie w polskim systemie prawnym brak skutecznych rozwiązań, które eliminowałyby albo przynajmniej ograniczały tego typu praktyki. Utrudnianie kontaktów pomiędzy dzieckiem a bliską mu osobą, zwłaszcza pełniącą tak szczególną rolę jak matka czy ojciec, jest działaniem destrukcyjnym zarówno dla rozwoju dziecka, jak i dla stanu psychofizycznego dorosłego. U małoletniego rodzi konflikt lojalnościowy, obciąża go emocjonalnie i często powoduje długotrwałe problemy emocjonalne i psychologiczne, m.in. niskie poczucie własnej wartości, zaburzenia tożsamości, trudności w nawiązywaniu relacji interpersonalnych oraz skłonność do uzależnień².

Z oczywistych przyczyn penalizacja utrudniania kontaktów i utrudniania sprawowania opieki będzie możliwa tylko wówczas, gdy sprawcy będzie można przypisać zamię umyślności.

Utrudnianie kontaktów rodzica z małoletnim dzieckiem stanowi formę przemocy psychicznej. W Międzynarodowej Klasyfikacji Chorób i Problemów Zdrowotnych ICD-11 istnieją dwie jednostki chorobowe wynikające z alienacji rodzicielskiej:

- 1) QE52.0 – problem relacji opiekun-dziecko,
- 2) QE52.1 – utrata poczucia miłości rodzicielskiej w dzieciństwie³.

Utrudnianie kontaktów lub sprawowania opieki nad małoletnim stanowi najbardziej skrajny przykład alienacji rodzicielskiej. Warto podkreślić, że WHO poważnie rozważała umieszczenie „alienacji rodzicielskiej” *per se* jako zaburzenia psychicznego w klasyfikacji ICD-11. Ostatecznie nie doszło do tego z przyczyn formalnych – uznano, że „alienacja rodzicielska” jest terminem prawnym,

¹ Kolejne projekty w tym przedmiocie zgłoszone w IX i X kadencji Senatu RP uległy dyskontynuacji prac. Por. Druk Senacki nr 776, Projekt ustawy o zmianie ustawy – Kodeks rodzinny i opiekuńczy, ustawy – Kodeks postępowania cywilnego oraz ustawy – Kodeks karny. <https://www.senat.gov.pl/download/gfx/senat/pl/senatdruki/9344/druk/776.pdf>, (dostęp: 12.10.2025); Druk Senacki nr 63, <https://www.senat.gov.pl/prace/proces-legislacyjny-w-senacie/inicjatywy-ustawodawcze/inicjatywa,102.html> (dostęp: 12.10.2025).

² D. Darnall, *Divorce Casualties: Protecting young Children from Parental Alienation*, Taylor Trede Publishing, 1998; D. Darnall, *Parental alienation: not in the best interest of the children*, North Dakota Law Review, 1999, vol. 75, p. 323-364.

³ International Statistical Classification of Diseases and Related Health Problems (ICD-11), <https://icd.who.int/browse/2024-01/mms/en#547677013>, (dostęp: 12.10.2025).

a nie medycznym. WHO nie zanegowało jednak samego zjawiska i podkreśliło, że „alienacja” znajduje odzwierciedlenie w wielu jednostkach z klasyfikacji WHO⁴ (np. QW52.0 i QW52.1).

Utrudnianie kontaktu z dzieckiem lub sprawowania nad nim pieczy jest penalizowane w szeregu państw europejskich, do których zaliczają się:

- 1) **Bulgaria:** Bułgarski Kodeks rodzinny⁵ wprost operuje pojęciem „alienacji rodzicielskiej”. Art. 59 § 6 ust. 2 bułgarskiego kodeksu rodzinnego wskazuje, że „jeśli istnieją dowody na to, że doszło do **alienacji rodzicielskiej**, sąd przesłuchuje biegłego – psychologa”. Z kolei art. 182 bułgarskiego Kodeksu karnego stanowi, że rodzic lub inny krewny, który nie wykonuje lub w jakikolwiek sposób utrudnia wykonanie orzeczenia sądu o wykonywaniu praw rodzicielskich lub osobistych kontaktów dziecka z rodzicem, podlega karze pozbawienia wolności w zawieszeniu i grzywnie od 2 000 do 5 000 lewów (ok. 4 400 – 11 000 zł), a w szczególnie ciężkich przypadkach – karze pozbawienia wolności do 6 miesięcy i karze grzywny od 5 000 do 10 000 lewów (ok. 11 000 – 22 000 zł). Sprawca nie podlega karze, jeżeli po upomnieniu przez właściwy organ wykona orzeczenie lub usunie przeszkody utrudniające jego wykonanie⁶.
- 2) **Francja:** Art. 227-5 Kodeksu karnego⁷ przewiduje karę pozbawienia wolności do roku i karę grzywny do 15 000 euro (ok. 64 500 zł) za bezzasadne uniemożliwienie drugiemu rodzicowi korzystania z przysługującego mu prawa do kontaktów z dzieckiem i odwiedzin. Przepis ten stosuje się także w sytuacjach naruszeń postanowienia sądu w zakresie czasu wizyt, np. niedowiezienia dziecka w ustalonym terminie. Art. 227-9 kodeksu karnego reguluje kwalifikowaną formą tego przestępstwa. Jest ono zagrożone karą pozbawienia wolności do lat 3 i karą grzywny do 45 000 euro (ok. 193 500 zł), polega zaś na przetrzymywaniu dziecka bez wiedzy drugiego rodzica, któremu przysługuje prawo do kontaktów lub opieki, przez ponad 5 dni lub przewiezieniu dziecka poza granice Francji. Art. 227-6 kodeksu karnego penalizuje zmianę miejsca zamieszkania rodzica i dziecka bez poinformowania o tym fakcie drugiego rodzica, któremu przysługuje prawo do kontaktów na podstawie orzeczenia sądu rodzinnego lub zatwierdzonego porozumienia. Karą za taki czyn jest pozbawienie wolności do 6 miesięcy i kara grzywny do 7 500 euro (ok. 32 000 zł).
- 3) **Niemcy:** Niemieckie ustawodawstwo nie operuje wprost pojęciem „alienacji rodzicielskiej”. Niemiecki Kodeks karny penalizuje jednak uprowadzenie dziecka, przy czym z treści przepisów wynika, że obejmuje on także alienację rodzicielską w formie uniemożliwienia

⁴ WHO, ICD-11, Parental alienation, <https://www.who.int/standards/classifications/frequently-asked-questions/parental-alienation>, (dostęp: 12.10.2025).

⁵ ЦЕМЕЕН КОДЕКС В сила от 01.10.2009 г. <https://lex.bg/bg/laws/ldoc/2135637484>, (dostęp: 12.10.2025).

⁶ НАКАЗАТЕЛЕН КОДЕКС В сила от 01.05.1968 г., <https://lex.bg/bg/laws/ldoc/1589654529>, (dostęp: 12.10.2025).

⁷ Code penal,

https://www.legifrance.gouv.fr/codes/section_lc/LEGITEXT000006070719/LEGISCTA000006149832/#LEGISCTA000006149832, (dostęp: 12.10.2025).

kontaktu dziecka i rodzica. W myśl § 235 niemieckiego Kodeksu karnego (StGB)⁸ każdy, kto siłą, groźbą lub podstępem pozbawia dziecko dostępu do drugiego rodzica lub innej osoby mającej prawo do opieki nad dzieckiem, a także odbiera dziecko rodzicom lub osobom mającym prawo do opieki nad nim, może być ukarany karą do 5 lat pozbawienia wolności, a w kwalifikowanych przypadkach – np. gdy doszło do narażenia życia lub narażenia na znaczny uszczerbek w rozwoju dziecka – nawet do 10 lat pozbawienia wolności.

- 4) **Czechy:** Czeskie ustawodawstwo nie operuje wprost pojęciem „alienacji rodzicielskiej”. Brak również sankcji karnych za alienację rodzicielską. Prawo cywilne przewiduje jednak, że obok grzywny za niewywiązywanie się z orzeczonych obowiązków, w tym związanych z wydawaniem dziecka na kontakty, sąd może skierować rodzica na spotkanie z mediatorem lub specjalistą psychologii dziecięcej (§ 503 ustawy nr 292/2013)⁹.

2. Stan prawny w dziedzinie, która ma być unormowana, oraz przewidywane skutki prawne – różnica pomiędzy dotychczasowym a projektowanym stanem prawnym

2.1. Aktualny stan prawny: sankcja pieniężna za nierealizowanie kontaktów

W aktualnym stanie prawnym nierealizowanie kontaktów (np. niewydawanie dziecka na kontakty, ale także niepojawianie się rodzica w terminie wyznaczonym na kontakt z dzieckiem) wynikających z orzeczenia sądu jest w myśl art. 598¹⁵ k.p.c.¹⁰ zagrożone sankcją pieniężną, przy czym jest to sankcja nakładana każdorazowo za każde pojedyncze lub kilkukrotne niezrealizowanie kontaktu i każdorazowo wymaga złożenia stosownego wniosku do sądu rodzinnego.

Należy zauważyć, że nader często egzekucja komornicza zasądzonych kwot jest bezskuteczna z uwagi na brak składników majątkowych zobowiązanego, a kumulacja dużych kwot na koncie zobowiązanego rodzica nie wpływa w żaden sposób na jego postępowanie.

Prowadzi to także do konkluzji, że wprowadzając do kodeksu karnego przepis, który spełnia zarówno funkcję kary za utrudnianie kontaktów z dzieckiem, jak i odstraszania przed takim działaniem, odrzucić należy koncepcję zagrożenia jedynie karą pieniężną (grzywną). Z tego samego powodu wprowadzając do kodeksu wykroczeń przepis umożliwiający ściganie na wniosek pokrzywdzonego choćby jednorazowej sytuacji utrudniania kontaktów proponuje się zagrożenie karą nie tylko grzywny, ale także nagany.

2.2. Projektowany stan prawny

⁸ Deutsche Strafgesetzbuch, <https://www.gesetze-im-internet.de/stgb/>, (dostęp: 30.11.2024).

⁹ Zákon č. 292/2013 Sb. *Zákon o zvláštních řízeních soudních*, <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2013-292>, (dostęp: 08.12.2024).

¹⁰ Ustawa z dnia 17 listopada 1964. – Kodeks postępowania cywilnego (t.j. Dz. U. z 2024 r. poz. 1568, 1841, z 2025 r. poz. 620, 1172, 1302, 1518, 1661), dalej jako: „k.p.c.”.

1) Przepis wprowadzający sankcje karną za przestępstwo uporczywego utrudniania kontaktów lub sprawowania opieki nad małoletnim

Proponuje się dodanie do ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny¹¹ przepisu, który wprowadzi karalność czynu polegającego na uporczywym utrudnianiu kontaktu rodzica lub innej bliskiej osoby i dziecka lub uporczywego utrudniania sprawowania opieki nad małoletnim.

Jednocześnie, projektodawcy celowo odступują od wprowadzenia definicji ustawowej „alienacji rodzicielskiej”, a więc także samego terminu „alienacja rodzicielska” do Kodeksu karnego. Wprowadzenie tego typu definicji spowodowałoby bowiem ograniczenie działania nowego przepisu do relacji dziecko-rodzic. Tymczasem prawo do kontaktów mają nie tylko rodzice, ale także dziadkowie, czy inne osoby pozostające w bliskiej relacji i ważne dla dziecka. Odstępując od wprowadzania do ustawy terminu „alienacja rodzicielska” umożliwia się wykorzystywanie nowego przepisu także w celu egzekwowania prawa do kontaktu dziecka i innych bliskich mu osób, nie tylko rodziców.

Należało również dodać do przesłanek tej regulacji ugody sądowe oraz ugody zawarte przed mediatorem, nawet te, które nie zostały zatwierdzone przez sąd. Proponowany kształt regulacji wynika z praktyki, która wskazuje, że w wielu przypadkach ugody są zawierane i oczekują na zatwierdzenie przez sąd przez wiele tygodni lub miesięcy. W tym czasie może występować alienacja – a brak kontaktu z dzieckiem nawet przez teoretycznie krótki czas, to ogromna trauma tak dla dziecka, jak i dla dorosłego – szczególnie w przypadku dzieci najmłodszych.

2) Przestępstwo umyślne

Zgodnie z zasadą wyrażoną w art. 8 k.k., który stanowi, że „zbrodnię można popełnić tylko umyślnie; występki można popełnić także nieumyślnie, jeżeli ustawa tak stanowi”, utrudnianie kontaktów lub sprawowania opieki nad małoletnim będzie przestępstwem **wyłącznie w przypadku, gdy sprawcy można przypisać zamię umyślności**. W proponowanym brzmieniu przepisu utrudnianie kontaktów lub sprawowania opieki nad małoletnim będzie występkiem (co determinuje brzmienie art. 7 k.k. oraz proponowane w projekcie zagrożenie karą grzywny, ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do roku).

Występek można popełnić nieumyślnie, ale tylko pod warunkiem, że ustawa przewiduje taki właśnie – nieumyślny – typ danego występk. Aby sprawca mógł ponieść odpowiedzialność karną z tytułu popełnienia nieumyślnego występk, ustawodawca musi wprowadzić tzw. klauzulę nieumyślności bądź jako kolejny paragraf w ramach jednego przepisu stanowiącego typ umyślny (np.

¹¹ t.j. Dz. U. z 2025 r. poz. 383, 1818; dalej jako: „k.k.” lub „Kodeks karny”.

art. 157 § 3), bądź jako samoistny typ przestępstwa nieumyślnego (np. art. 155)¹². W przypadku proponowanego przepisu klauzuli takiej nie ma.

3) Katalog kar przewidywanych za utrudnianie kontaktów lub sprawowania opieki nad małoletnim

Katalog kar za utrudnianie kontaktów lub sprawowania opieki nad małoletnim powinien być jak najszerszy i pozostawiać sądowi możliwość stosowania, w zależności od specyfiki sprawy i z uwzględnieniem dobra dziecka oraz rodziny, zarówno kar mniej dotkliwych (grzywna), jak i – w skrajnych przypadkach – bardzo dotkliwych (pozbawienie wolności).

Przykłady innych państw wskazują, że grzywny za utrudnianie kontaktów lub sprawowania opieki nad małoletnim mogą być bardzo wysokie:

- a) **Bulgaria:** Art. 182 bułgarskiego Kodeksu karnego stanowi, że rodzic lub inny krewny, który nie wykonuje lub w jakikolwiek sposób utrudnia wykonanie orzeczenia sądu o wykonywaniu praw rodzicielskich lub o osobistych kontakcie dziecka z rodzicem, podlega karze pozbawienia wolności z zawieszeniu i grzywnie od 2 000 do 5 000 lewów (ok. 4 400 – 11 000 zł), a w szczególnie ciężkich przypadkach – karze pozbawienia wolności do 6 miesięcy i karze grzywny od 5 000 do 10 000 lewów (ok. 11 000 – 22 000 zł). Sprawca nie podlega karze, jeżeli po ostrzeżeniu przez właściwy organ wykona orzeczenie lub usunie przeszkody utrudniające jego wykonanie¹³;
- b) **Francja:** Art. 227-5 kodeksu karnego¹⁴ przewiduje karę pozbawienia wolności do roku i karę grzywny do 15 000 euro (ok. 64 500 zł) za bezzasadne uniemożliwienie drugiemu rodzicowi korzystania z przysługującego mu prawa do kontaktów z dzieckiem i odwiedzin. Przepis ten stosuje się także w sytuacjach naruszeń postanowienia sądu w zakresie czasu wizyt, np. niedowiezienia dziecka w ustalonym terminie. Art. 227-9 kodeksu karnego reguluje kwalifikowaną formą tego przestępstwa. Jest ono zagrożone karą pozbawienia wolności do lat 3 i karą grzywny do 45 000 euro (ok. 193 500 zł), polega zaś na przetrzymywaniu dziecka bez wiedzy drugiego rodzica, któremu przysługuje prawo do kontaktów lub opieki, przez ponad 5 dni lub przewiezieniu dziecka poza granice Francji. Art. 227-6 kodeksu karnego penalizuje zmianę miejsca zamieszkania rodzica i dziecka bez poinformowania o tym fakcie drugiego rodzica, któremu przysługuje prawo do kontaktów na podstawie orzeczenia sądu rodzinnego lub zatwierdzonego porozumienia. Karą za taki czyn jest pozbawienie wolności do 6 miesięcy i kara grzywny do 7 500 euro (ok. 32 000 zł).

¹² Por. M. Budyn-Kulik [w:] Kodeks karny. Komentarz aktualizowany, red. M. Mozgawa, LEX/el. 2024, art. 8.

¹³ *Op. cit.* НАКАЗАТЕЛЕН КОДЕКС...

¹⁴ *Op. cit.* Code penal...

Przyjęcie wysokich grzywien ma za zadanie wzmocnienie efektu odstrasżającego sankcji, nie ma jednak pewności, czy taki skutek rzeczywiście wystąpi. Dlatego też proponuje się wprowadzenie zagrożenia karą pozbawienia wolności do roku, co implikować będzie również, zgodnie z art. 33 k.k., konieczność wymierza grzywny w wysokości nie niższej od 50 stawek dziennych. Ustalając stawkę dzienną, sąd bierze pod uwagę dochody sprawcy, jego warunki osobiste, rodzinne, stosunki majątkowe i możliwości zarobkowe. Stawka dzienna nie może być niższa od 10 złotych ani też przekraczać 2 000 złotych.

Za rozwiązaniem tym przemawia fakt, że:

- będzie to zagrożenie karą tożsame jak przy przestępstwie niealimentacji (art. 209 k.k. – do roku pozbawienia wolności);
- zagrożenie karą do roku pozbawienia wolności spowoduje z mocy samego prawa stosowanie grzywny nie mniejszej niż 50 stawek dziennych, a więc od 500 zł do 100 000 zł).

4) Środek zabezpieczający – terapia z psychologiem dziecięcym

Jednocześnie, czerpiąc z rozwiązań funkcjonujących w innych państwach, proponuje się wprowadzenie zasady, że niezależnie od charakteru i wysokości orzeczonej kary, sąd może zobowiązać osobę utrudniającą kontakty lub sprawowanie opieki nad małoletnim do odbycia spotkania albo spotkań ze specjalistą z zakresu psychologii dziecięcej. Rozwiązanie takie funkcjonuje w Czechach, gdzie prawo cywilne przewiduje, że obok grzywny za niewywiązywanie się z orzeczonych obowiązków, w tym związanych z wydawaniem dziecka na kontakty, sąd może skierować rodzica na spotkanie z mediatorem lub specjalistą psychologii dziecięcej¹⁵.

Przymierzając ww. propozycję do polskiego systemu prawnego projektodawcy wnoszą o wprowadzenie do Kodeksu karnego możliwości orzeczenia wobec sprawcy utrudniania kontaktów lub sprawowania opieki nad małoletnim środka zabezpieczającego w postaci terapii – umożliwi to sądom kierowanie skazanych za utrudnianie kontaktów z dzieckiem osób na stosowną terapię lub psychoterapię. Rozwiązanie to miałyby na celu działanie wychowawcze i uświadamiające.

Art. 93a § 1 k.k. przewiduje w pkt 2 środek zabezpieczający w formie terapii. Zgodnie z art. 93b § 1 k.k. „Sąd może orzec środek zabezpieczający, gdy jest to konieczne, aby zapobiec ponownemu popełnieniu przez sprawcę czynu zabronionego, a inne środki prawne określone w tym kodeksie lub orzeczone na podstawie innych ustaw nie są wystarczające”. Stąd też proponuje się dodanie do art. 93c k.k. nowego punktu 6 odnoszącego się do przestępstwa utrudniania kontaktów lub sprawowania opieki nad małoletnim.

¹⁵ Zákon č. 292/2013 Sb. Zákon o zvláštních řízeních soudních, § 503, <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2013-292>, (dostęp: 08.12.2024).

5) Jednorazowe utrudnianie kontaktów lub sprawowania opieki nad małoletnim jako wykroczenie

Projekt zakłada także, że nawet jednorazowa sytuacja niezastosowania się do orzeczonego przez sąd sposobu utrzymywania kontaktów lub sprawowania opieki nad małoletnim i związanego z nim obowiązku wydania dziecka w celu wykonania kontaktu albo wydania dziecka po wykonanym kontakcie, podlega karze grzywny albo karze nagany. Przepis ten, dodany do ustawy z dnia 20 maja 1971 r. – Kodeks wykroczeń¹⁶ ma w zamyśle projektodawców funkcję przede wszystkim odstraszającą. Pozwoli na dyscyplinowanie rodziców, którzy zaczynają wykazywać zachowania zmierzające do uporczywej alienacji. Proponowane kary – nagana albo grzywna – nie są szczególnie dotkliwe, niemniej jasno wskazują sprawcy, że jego zachowanie podlega kontroli. Przewidywanym skutkiem regulacji będzie ograniczenie liczby rodziców, którzy incydentalnie dopuszczają się utrudniania kontaktów lub utrudniania sprawowania opieki nad małoletnim lub którzy dopiero zaczynają wykazywać pojedyncze zachowania alienujące.

Przepis nie zawiera znamion umyślności, niemniej wprost wskazano w przepisie, że wykroczeniem jest „każdorazowe” działanie wypełniające opisane znamiona. Ściganie następuje na żądanie pokrzywdzonego.

3. Społeczne, gospodarcze i finansowe skutki projektowanych zmian

3.1. Skutki społeczne

Przyjęcie projektowanych zmian k.k. i k.w. wywoła pozytywne skutki społeczne. Przepisy penalizujące utrudnianie kontaktów lub sprawowania opieki nad małoletnim ograniczy zachowania alienujące stosowane przez część rodziców, co pozytywnie wpłynie na tworzenie i utrzymywanie więzi pomiędzy dziećmi i bliskimi im osobami.

Jednocześnie ograniczenie skali zachowań alienujących pozytywnie wpłynie także na rozwój i dobrostan psychiczny, w szczególności dzieci, ale także dorosłych, którzy doświadczali alienacji. Ograniczenie zachowań alienujących będzie zatem równoznaczne z ograniczeniem liczebności sytuacji mogących destrukcyjnie wpływać na dobrostan psychiczny dzieci.

Za pozytywny skutek społeczny wprowadzenia penalizacji utrudniania kontaktów lub sprawowania opieki nad małoletnim uznać należy także stworzenie sytuacji, która – także z uwagi na funkcję prewencyjną i odstraszającą przepisów – wymagać będzie od rodziców skłonnych do utrudniania kontaktów z dzieckiem, dostosowania się do obowiązującego stanu prawnego i respektowania orzeczeń sądów.

¹⁶ t.j. Dz. U. z 2025 r. poz. 734, 1676, 1814, 1818; dalej jako: „k..”.

3.2. Skutki gospodarcze

Projektowane regulacje w przypadku wejścia w życie nie będą miały skutków gospodarczych. Ustawa nie wpłynie na sektor dużych, mikro, małych ani średnich przedsiębiorstw, a projekt nie określa zasad podejmowania, wykonywania lub zakończenia działalności gospodarczej.

3.3. Skutki finansowe i źródła finansowania

Projekt ustawy nie pociąga za sobą obciążenia sektora finansów publicznych, budżetu państwa ani budżetów jednostek samorządu terytorialnego.

Projektowane zmiany nie obciążą budżetu państwa ani budżetów samorządowych jednostek terytorialnych. Proponowane regulacje nie wymagają nakładów finansowych.

3.4. Projekt ustawy a prawo Unii Europejskiej

Projekt nie wymaga przedstawienia właściwym organom i instytucjom Unii Europejskiej, w tym Europejskiemu Bankowi Centralnemu, w celu uzyskania opinii, dokonania powiadomienia, konsultacji albo uzgodnień.

Projektowana ustawa nie jest sprzeczna z prawem Unii Europejskiej.

4. Informacje dodatkowe

Projekt nie był poddawany formalnym konsultacjom społecznym. Osiągnięcie celu ustawy nie jest możliwe za pomocą innych środków.

Projektowana ustawa nie wymaga wydawania nowych aktów wykonawczych.

Wdrożenie projektowanych przepisów nie spowoduje wzrostu obciążeń administracyjnych mikroprzedsiębiorców, małych i średnich przedsiębiorców. Projekt ustawy nie będzie miał wpływu na działalność przedsiębiorców. Projekt ustawy jest zgodny z przepisami ustawy z dnia 6 marca 2018 r. – Prawo przedsiębiorców (t.j. Dz. U. z 2025 r. poz. 1480).

Projekt nie zawiera przepisów regulacyjnych i nie określa wymogów dotyczących świadczenia usług transgranicznych w rozumieniu ustawy z dnia 22 grudnia 2015 r. o zasadach uznawania kwalifikacji zawodowych nabytych w państwach członkowskich Unii Europejskiej (t.j. Dz. U. z 2023 r. poz. 334, z 2025 r. poz. 619).

Projektowana ustawa nie zawiera przepisów technicznych i nie podlega notyfikacji zgodnie z przepisami rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 23 grudnia 2002 r. w sprawie sposobu funkcjonowania krajowego systemu notyfikacji norm i aktów prawnych (Dz. U. poz. 2039 oraz z 2004 r. poz. 597).

DEKLAROWANE SKUTKI REGULACJI (DSR)
projektu ustawy

Informacja o projekcie

a) Tytuł projektu:

Projekt ustawy o zmianie ustawy - Kodeks karny oraz ustawy - Kodeks wykroczeń

b) Przedstawiciel wnioskodawcy:

Przemysław Wipler

I. Część wstępna

[1] Zwięzły opis zidentyfikowanego problemu i proponowanych rozwiązań

Problem utrudniania kontaktów lub sprawowania opieki nad małoletnim pomimo orzeczonego przez sąd sposobu utrzymywania kontaktów z dzieckiem i związanego z nim obowiązku wydania dziecka w celu odbycia z nim kontaktu albo wydania dziecka po odbytych kontaktach już od wielu lat podnoszony w debacie społecznej i był już przedmiotem prac legislacyjnych (projekt uległ wówczas dyskontynuacji prac). Obecnie w polskim systemie prawnym brak skutecznych rozwiązań, które eliminowałyby albo przynajmniej ograniczały tego typu działania. Utrudnianie kontaktów pomiędzy dzieckiem a bliską mu osobą, zwłaszcza pełniącą tak szczególną rolę jak matka czy ojciec, jest działaniem destrukcyjnym dla rozwoju dziecka, jego relacji z bliskimi w przyszłości, jak i dla stanu psychofizycznego dorosłego, który jest pozbawiony możliwości kontaktu z dzieckiem. Utrudnianie lub uniemożliwianie kontaktu z dzieckiem jest działaniem alienującym i stanowi jeden z przejawów alienacji rodzicielskiej.

W aktualnym stanie prawnym termin „alienacja rodzicielska” nie jest znany ustawom karnym ani cywilnym. Rodzice i dzieci doświadczające alienacji nie mają narzędzi prawnych, aby skutecznie bronić się przed tego typu działaniami. Jednocześnie skutki utrudniania kontaktów lub sprawowania opieki nad małoletnim wyrządzone w relacjach na linii rodzic-dziecko są niezwykle trudne do odwrócenia, a nierzadko całkowicie nieodwracalne.

Badania jednoznacznie wskazują, że utrudnianie kontaktów lub sprawowania opieki nad małoletnim ma destrukcyjny wpływ na dziecko – rodzi w nim konflikt lojalnościowy, obciąża je emocjonalnie i często powoduje długotrwałe problemy emocjonalne i psychologiczne, m.in. niskie poczucie własnej wartości, zaburzenia tożsamości, trudności w nawiązywaniu relacji interpersonalnych oraz skłonność do uzależnień.

Alienacja jako utrudnianie kontaktów lub sprawowania opieki nad małoletnim, stanowi formę przemocy psychicznej. W Międzynarodowej Klasyfikacji Chorób i Problemów Zdrowotnych ICD-11 istnieją dwie jednostki chorobowe wynikające z alienacji rodzicielskiej:

- 1) QE52.0 – problem relacji opiekun-dziecko,
- 2) QE52.1 – utrata poczucia miłości rodzicielskiej w dzieciństwie.

Mając na uwadze powyższe projektodawcy proponują:

- 1) dodanie do Kodeksu karnego¹ przepisu wprowadzającego karalność czynu polegającego na celowym i uporczywym utrudnianiu lub uniemożliwianiu kontaktu dziecka i osoby, wobec której sąd orzekł o sposobie utrzymywania kontaktów z dzieckiem lub o sposobie sprawowania opieki (alienacja),
- 2) aby katalog kar za utrudnianie kontaktów lub sprawowania opieki nad małoletnim pozostawiał sądowi możliwość stosowania, w zależności od specyfiki sprawy i z uwzględnieniem dobra dziecka i rodziny, zarówno kar mniej dotkliwych (grzywna), jak i – w skrajnych przypadkach - bardzo dotkliwych (pozbawienie wolności), przy czym proponuje się zagrożenie karą pozbawienia wolności do roku, co implikować będzie także odpowiednio wysokie zagrożenie grzywną (minimum 50 stawek dziennych),
- 3) aby skazując utrudnianie kontaktów lub sprawowania opieki nad małoletnim sąd dodatkowo mógł orzec o obowiązku odbycia spotkań ze specjalistą z zakresu psychologii dziecięcej (terapia),
- 4) odstąpienie od wprowadzania definicji ustawowej alienacji rodzicielskiej, aby nie zawężyć działania nowego przepisu wyłącznie do rodziców,
- 5) dodanie do Kodeksu wykroczeń² przepisu wprowadzającego karalność czynu polegającego na, choćby jednorazowym, celowym utrudnianiu lub uniemożliwianiu kontaktu lub sprawowania opieki nad małoletnim przez osobę, wobec której sąd orzekł o sposobie utrzymywania kontaktów z dzieckiem (alienacja) zagrożonego karą grzywny albo karą nagany.

[2] Czy były rozważane rozwiązania alternatywne?

• **Nie**

Nie rozważano. Nie ma możliwości podjęcia alternatywnych, w stosunku do projektowanej ustawy, środków umożliwiających osiągnięcie zamierzonego celu.

¹ Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny (t.j. Dz. U. z 2025 r. poz. 383, 1818); dalej jako: „k.k.” lub „Kodeks karny”.

² Ustawa z dnia 20 maja 1971 r. – Kodeks wykroczeń (t.j. Dz. U. z 2025 r. poz. 734, 1676, 1814, 1818); dalej jako: „k.w.”.

II. Wymogi określone w art. 34 ust. 2 pkt 3–5 regulaminu Sejmu

[3] Jakie są przewidywane skutki prawne projektowanych rozwiązań?

Wśród przewidywanych skutków prawnych wskazać należy przede wszystkim:

- 1) wprowadzenie do k.k. nowego art. 209a, który penalizować będzie uporczywe utrudnianie kontaktów lub sprawowania opieki nad małoletnim;
- 2) wprowadzenie możliwości orzekania przez sąd skazujący z art. 209a obowiązku odbycia terapii (dodanie do art. 93c pkt 6 w brzmieniu: „6) w razie skazania za przestępstwo określone w art. 209a.”;
- 3) wprowadzenie do k.w. nowego art. 106a, który penalizować będzie nawet jednorazowe utrudnianie kontaktów lub sprawowania opieki nad małoletnim.

Proponowane rozwiązania są zgodne z Konstytucją RP. Projektowana ustawa nie jest sprzeczna z prawem Unii Europejskiej.

[4] Jakie są przewidywane skutki społeczne projektowanych rozwiązań?

Przyjęcie projektowanych zmian wywoła pozytywne skutki społeczne. Przepisy penalizujące utrudnianie kontaktów lub sprawowania opieki nad małoletnim ograniczą zachowania alienujące stosowane przez część rodziców, co pozytywnie wpłynie na tworzenie i utrzymywanie więzi pomiędzy dziećmi i bliskimi im osobami.

Jednocześnie ograniczenie zjawiska alienacji dzieci od najbliższych członków rodziny pozytywnie wpłynie także na rozwój i dobrostan psychiczny, w szczególności dzieci, ale także dorosłych, którzy doświadczali alienacji. Badania jednoznacznie wskazują, że alienacja ma destrukcyjny wpływ na dziecko – rodzi w nim konflikt lojalnościowy, obciąża je emocjonalnie i często powoduje długotrwałe problemy emocjonalne i psychologiczne, m.in. niskie poczucie własnej wartości, zaburzenia tożsamości, trudności w nawiązywaniu relacji interpersonalnych oraz skłonność do uzależnień. Ograniczenie zachowań alienujących będzie zatem równoznaczne z ograniczeniem liczebności sytuacji mogących destrukcyjnie wpływać na dobrostan psychiczny dzieci.

Za pozytywny skutek społeczny wprowadzenia penalizacji utrudniania kontaktów lub sprawowania opieki nad małoletnim uznać należy także stworzenie sytuacji, która – także z uwagi na funkcję prewencyjną i odstraszającą przepisów - wymagać będzie od rodziców skłonnych stosować alienację, dostosowania się do obowiązującego stanu prawnego i respektowania orzeczeń sądów.

[5] Jakie są przewidywane skutki gospodarcze projektowanych rozwiązań?

Projektowane rozwiązania nie będą miały skutków gospodarczych.

[6] Jakie są przewidywane skutki finansowe projektowanych rozwiązań, w szczególności wpływ na sektor finansów publicznych, w tym na budżet państwa i budżety jednostek samorządu terytorialnego?

Projekt ustawy nie pociąga za sobą obciążenia sektora finansów publicznych, budżetu państwa ani budżetów jednostek samorządu terytorialnego.

[7] Wykaz źródeł finansowania, jeśli projekt ustawy pociąga za sobą obciążenie budżetu państwa lub budżetów jednostek samorządu terytorialnego.

Nie dotyczy.

[8] Czy projekt ustawy podlega procedurze notyfikacyjnej?

- **Nie**

III. Wymogi określone w art. 34 ust. 2a i 2b regulaminu Sejmu

[9] Czy projekt ustawy zawiera przepisy określające zasady podejmowania, wykonywania lub zakończenia działalności gospodarczej (art. 34 ust. 2a regulaminu Sejmu)?

- **Nie**

[10] Czy wdrożenie projektowanych przepisów spowoduje obciążenia administracyjne mikroprzedsiębiorców, małych i średnich przedsiębiorców (art. 34 ust. 2a regulaminu Sejmu)?

- **Nie**

[11] Czy projekt ustawy zawiera przepisy regulacyjne lub określa wymogi dotyczące świadczenia usług transgranicznych w rozumieniu ustawy z dnia 22 grudnia 2015 r. o zasadach uznawania kwalifikacji zawodowych nabytych w państwach członkowskich Unii Europejskiej (art. 34 ust. 2b regulaminu Sejmu)?

- **Nie**

Warszawa, 23 stycznia 2026 r.

BEOS-WPEiM-57/26

WYDZIAŁ OBSŁUGI PREZYDIUM SEJMU
L. dz. SPS-III.020.5.10.2026
Data wpływu 23.01.2026r.

Pan
Włodzimierz Czarzasty
Marszałek Sejmu
Rzeczypospolitej Polskiej

**Opinia o zgodności z prawem Unii Europejskiej poselskiego projektu
ustawy o zmianie ustawy – Kodeks karny oraz ustawy – Kodeks wykroczeń
(przedstawiciel wnioskodawców: poseł Przemysław Wipler)**

Na podstawie art. 34 ust. 9 uchwały Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 30 lipca 1992 r. – Regulamin Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej (Monitor Polski z 2022 r. poz. 990, ze zmianami) sporządza się następującą opinię:

1. Przedmiot projektu ustawy

Projekt zmierza do znowelizowania dwóch ustaw: z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny (Dz. U. z 2025 r. poz. 383, ze zm.) oraz z dnia 20 maja 1971 r. – Kodeks wykroczeń (Dz. U. z 2025 r. poz. 734, ze zm.).

Zmiany w Kodeksie karnym przewidują ustanowienie przestępstwa uporczywego uchylania się od wykonania orzeczonego przez sąd albo ustalonego w ugodzie sądowej lub w ugodzie zawartej przed mediatorem obowiązku utrzymywania kontaktów lub sprawowania opieki nad małoletnim lub związanego z nimi obowiązku wydania małoletniego. Przestępstwo to miałby być zagrożone karą grzywny, karą ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do roku (projektowany art. 209a Kodeksu karnego). Ponadto, w razie skazania za to przestępstwo, wobec sprawcy możliwe byłoby orzeczenie środków zabezpieczających (projektowany art. 93c pkt 6 Kodeksu karnego).

Nowelizacja Kodeksu wykroczeń ma polegać na dodaniu art. 106a, zgodnie z którym kto nie stosowałby się do orzeczonego przez sąd albo ustalonego w ugodzie sądowej lub w ugodzie zawartej przed mediatorem sposobu utrzymywania kontaktów z małoletnim lub sposobu sprawowania opieki nad małoletnim i związanego z nim obowiązku wydania małoletniego, każdorazowo podlegałby karze grzywny albo karze nagany.

Projektowana ustawa ma wejść w życie po upływie 3 miesięcy od dnia ogłoszenia.

2. Stan prawa Unii Europejskiej w materii objętej projektem ustawy

W sprawach cywilnych dotyczących m.in. przyznawania, wykonywania, przekazywania, pełnego lub częściowego pozbawienia odpowiedzialności rodzicielskiej, w tym pieczy nad dzieckiem i prawa do osobistej styczności z dzieckiem, ma zastosowanie rozporządzenie Rady (UE) 2019/1111 z dnia 25 czerwca 2019 r. w sprawie jurysdykcji, uznawania i wykonywania orzeczeń w sprawach małżeńskich i w sprawach dotyczących odpowiedzialności rodzicielskiej oraz w sprawie uprowadzenia dziecka za granicę (Dz. Urz. UE L 178 z 2.7.2019, s. 1). Rozporządzenie to dotyczy jednak kwestii jurysdykcyjnych i nie dotyczy problematyki objętej projektem.

Wobec powyższego należy uznać, że prawo Unii Europejskiej nie reguluje zagadnień stanowiących przedmiot projektu ustawy.

3. Analiza przepisów projektu ustawy pod kątem ustalonego stanu prawa Unii Europejskiej

Przedmiot projektu ustawy nie jest objęty prawem Unii Europejskiej.

4. Konkluzje

Przedmiot poselskiego projektu ustawy o zmianie ustawy – Kodeks karny oraz ustawy – Kodeks wykroczeń nie jest objęty prawem Unii Europejskiej.

Autor:

Marek Jaśkowski
ekspert ds. legislacji
w Biurze Ekspertyz
i Oceny Skutków Regulacji

Akceptował:
Wicedyrektor Biura Ekspertyz
i Oceny Skutków Regulacji

Ziemowit Cieślik
/podpisano elektronicznie/

Warszawa, 23 stycznia 2026 r.

BEOS-WPEiM-58/26

Pan
Włodzimierz Czarzasty
Marszałek Sejmu
Rzeczypospolitej Polskiej

WYDZIAŁ OBSŁUGI PREZYDIUM SEJMU
Lp. SP5-111.020.5.11.2026
Data wpływu 23.01.2026r.

Opinia w sprawie stwierdzenia, czy poselski projekt ustawy o zmianie ustawy – Kodeks karny oraz ustawy – Kodeks wykroczeń (przedstawiciel wnioskodawców: poseł Przemysław Wipler) jest projektem ustawy wykonującej prawo Unii Europejskiej w rozumieniu art. 95a regulaminu Sejmu

Projekt zmierza do znowelizowania dwóch ustaw: z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny (Dz. U. z 2025 r. poz. 383, ze zm.) oraz z dnia 20 maja 1971 r. – Kodeks wykroczeń (Dz. U. z 2025 r. poz. 734, ze zm.).

Zmiany w Kodeksie karnym przewidują ustanowienie przestępstwa uporczywego uchylania się od wykonania orzeczonego przez sąd albo ustalonego w ugodzie sądowej lub w ugodzie zawartej przed mediatorem obowiązku utrzymywania kontaktów lub sprawowania opieki nad małoletnim lub związanego z nimi obowiązku wydania małoletniego. Przestępstwo to miałby być zagrożone karą grzywny, karą ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do roku (projektowany art. 209a Kodeksu karnego). Ponadto, w razie skazania za to przestępstwo, wobec sprawcy możliwe byłoby orzeczenie środków zabezpieczających (projektowany art. 93c pkt 6 Kodeksu karnego).

Nowelizacja Kodeksu wykroczeń ma polegać na dodaniu art. 106a, zgodnie z którym kto nie stosowałby się do orzeczonego przez sąd albo ustalonego w ugodzie sądowej lub w ugodzie zawartej przed mediatorem sposobu utrzymywania kontaktów z małoletnim lub sposobu sprawowania opieki nad małoletnim i związanego z nim obowiązku wydania małoletniego, każdorazowo podlegałby karze grzywny albo karze nagany.

Projekt nie zawiera przepisów mających na celu wykonanie prawa Unii Europejskiej.

Poselski projekt ustawy o zmianie ustawy – Kodeks karny oraz ustawy – Kodeks wykroczeń **nie jest projektem ustawy wykonującej prawo Unii Europejskiej** w rozumieniu art. 95a regulaminu Sejmu.

Autor:

Marek Jaśkowski
ekspert ds. legislacji
w Biurze Ekspertyz
i Oceny Skutków Regulacji

Akceptował:
Wicedyrektor Biura Ekspertyz
i Oceny Skutków Regulacji

Ziemowit Cieślik
/podpisano elektronicznie/

SĄD NAJWYŻSZY

Pierwszy Prezes Sądu Najwyższego

Warszawa, dnia 6 lutego 2026 r.

BSA II.021.3.2026

Pan

Dariusz Salamończyk

Zastępca Szefa Kancelarii Sejmu

Szanowny Panie Ministrze,

w odpowiedzi na pismo z dnia 19 stycznia 2026 r., znak: SPS-III.020.5.8.2026, mając na uwadze treść art. 1 pkt 4 ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o Sądzie Najwyższym (tekst jednolity: Dz. U. z 2024 r. poz. 622), w świetle którego Sąd Najwyższy może opiniować projekty tylko takich ustaw i innych aktów normatywnych, na podstawie których orzekają i funkcjonują sądy, a także innych projektów ustaw w zakresie, w jakim mają one wpływ na sprawy należące do właściwości Sądu Najwyższego, w załączeniu uprzejmie przesyłam uwagi Sądu Najwyższego do poselskiego projektu ustawy o zmianie ustawy – Kodeks karny oraz ustawy – Kodeks wykroczeń.

Z poważaniem,

dr hab. Małgorzata Manowska

/podpisano kwalifikowanym podpisem elektronicznym/

WYDZIAŁ OBSŁUGI PREZYDIUM SEJMU

L. dz. SPS-III.020.5.12.2026.

Data wpływu 06.11.26r.

BSA II.021.3.2026

Uwagi Sądu Najwyższego do poselskiego projektu ustawy o zmianie ustawy – Kodeks karny oraz ustawy – Kodeks wykroczeń

I. Uwagi ogólne.

1. W przedłożonym do zaopiniowania projekcie ustawy przewiduje się zmianę ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny (Dz.U. 2025, poz. 383 t.j.; cyt. dalej jako: k.k.), polegającą na wprowadzeniu przepisu penalizującego uporczywe uchylanie się od wykonania orzeczonego przez sąd albo ustalonego w ugodzie sądowej lub w ugodzie zawartej przed mediatorem obowiązku utrzymywania kontaktów lub sprawowania opieki nad małoletnim lub związanego z nimi obowiązku wydania małoletniego (projektowany art. 209a) oraz na objęciu zakresem zastosowania art. 93c osób skazanych za przestępstwo określone w projektowanym art. 209a (projektowany art. 93c pkt 6).
2. Poza zmianami w ustawie kodeks karny, zakłada się również nowelizację ustawy z dnia 20 maja 1971 r. – Kodeks wykroczeń (Dz. U. Dz.U.2025.734 t.j., cyt. dalej jako: k.w.) poprzez wprowadzenie uregulowania przewidującego ponoszenie odpowiedzialności przez osobę, która nie stosuje się do orzeczonego przez sąd albo ustalonego w ugodzie sądowej lub w ugodzie zawartej przed mediatorem sposobu utrzymywania kontaktów z małoletnim lub sposobu sprawowania opieki nad małoletnim i związanego z nim obowiązku wydania małoletniego (projektowany art. 106a).
3. Zgodnie z zamierzeniem projektodawcy przedstawiona do opiniowania ustawa, poprzez wprowadzenie przepisów penalizujących utrudnianie kontaktów lub sprawowanie opieki nad małoletnim ma na celu ograniczenie zachowań alienujących stosowanych przez część rodziców, co w dalszej kolejności „pozytywnie wpłynie na tworzenie i utrzymywanie więzi pomiędzy dziećmi i bliskimi im osobami” (s. 7 uzasadnienia). W ocenie projektodawców wprowadzenie penalizacji utrudniania kontaktów lub sprawowania opieki nad małoletnim „z uwagi na funkcję prewencyjną i odstraszącą przepisów” „wymagać będzie od rodziców skłonnych do utrudniania kontaktów z dzieckiem, dostosowania się do obowiązującego stanu prawnego i respektowania orzeczeń sądów” (s. 7 uzasadnienia projektu).
4. Odnosząc się do przedłożonego do zaopiniowania projektu należy **zasugerować ponowne rozważenie zasadności wprowadzenia projektowanych regulacji do porządku prawnego.**

II. Uwagi szczegółowe.

1. Przesłanki podjęcia decyzji o przygotowaniu projektu aktu normatywnego - analiza aktualnego stanu prawnego.

Wyjściowe znaczenie dla oceny projektowanej regulacji powinna mieć ocena przesłanek podjęcia decyzji o przygotowaniu projektu ustawy. Metodykę podejmowania decyzji o przygotowaniu projektu aktu normatywnego reguluje § 1 załącznika do rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 20 czerwca 2002 r. w sprawie zasad techniki prawodawczej (Dz.U. 2016, poz. 283 t.j., cyt. dalej jako z.t.p.). Przepis ten zawiera usystematyzowany zbiór zasad dotyczących sposobów prowadzenia prac legislacyjnych.

Jedną z nich jest przeprowadzenie analizy aktualnego stanu prawnego. Jak podkreśla się w literaturze, należy wówczas zapoznać się ze wszystkimi obowiązującymi w danej dziedzinie regulacjami prawnymi i opisać je. Przedmiotem analizy regulacji zawartych w obowiązujących aktach normatywnych powinny być takie zagadnienia, jak: techniczna poprawność, skuteczność, kosztowność, stopień społecznej akceptacji dotychczasowej regulacji. Dzięki takiej analizie można ustalić wady dotychczasowych rozwiązań i ich przyczyny, a to może stać się punktem wyjścia dla dalszych prac legislacyjnych (*G. Wierczyński, Komentarz do rozporządzenia w sprawie "Zasad techniki prawodawczej", [w:] Redagowanie i ogłaszanie aktów normatywnych. Komentarz, wyd. II, WK 2016, komentarz do § 1, teza 6)*

Wymóg ten nie został w pełni zrealizowany w przedstawionym do zaopiniowania projekcie.

Jak wynika z treści uzasadnienia projektu, nie zostały poddane kompleksowej analizie ani zawarte ustawie z dnia 17 listopada 1964 r. Kodeks postępowania cywilnego (Dz.U.2024.1568 t.j.; cyt. dalej jako: k.p.c.) regulacje prawne odnoszące się do naruszenia obowiązków w przedmiocie kontaktów z dzieckiem, ani aktualnie obowiązujące unormowania dotyczące odpowiedzialności karnej za zachowania skierowane przeciwko małoletniemu opisane w ustawie z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks karny (Dz.U.2025.383 t.j.; cyt. dalej jako: k.k.). Pominięto również przepisy obowiązujące na gruncie ustawy z dnia 25 lutego 1964 r., Kodeks rodzinny i opiekuńczy (Dz.U.2023.2809 t.j.; cyt. dalej jako: k.r.o.) regulujące najistotniejsze kwestie dotyczących stosunków między rodzicami i dziećmi oraz prawa kurateli i opieki.

Projektodawca w analizowanym zakresie jedynie w sposób ogólnikowy odnosi się do unormowań zawartych w Kodeksie postępowania cywilnego, koncentrując się na treści art. 598[15] k.p.c. przewidującego nałożenie sankcji pieniężnej za nierealizowanie kontaktów z dzieckiem, a pomijając regulacje wzmacniające egzekwowanie obowiązków związanych z odebraniem dziecka oraz wykonywaniem kontaktów z dzieckiem zawarte np. w art. 582[1] k.p.c. oraz art. 598 [6] k.p.c. Z kolei w odniesieniu do przepisów obowiązujących na gruncie Kodeksu karnego, projektodawca zaledwie wskazuje na art. 93a § 1 pkt 2 k.k. jako przepis, który przewiduje orzekanie środka zabezpieczającego w formie terapii, po czym przytacza treść art. 93b § 1 k.k. Tymczasem, w przypadku konieczności zapewnienia odpowiedniej ochrony małoletniemu przed przemocą psychiczną przyjmującą formę utrudniania kontaktów z osobą najbliższą, kluczową rolę odegrać może treść regulacji zawartej w art. 207 k.k. penalizującym zachowanie polegające na znęcaniu się fizycznie lub psychicznie nad osobą najbliższą lub nad inną osobą pozostającą w stałym lub przemijającym stosunku zależności od sprawcy.

Nadto, odnosząc się do kwestii zapewnienia właściwej ochrony dobru dziecka i zapobieżenia ujemnym skutkom wynikającym z niewłaściwego sprawowania opieki nie sposób zbagatelizować regulacji zawartej w art. 109 k.r.o. uprawniającym sąd opiekuńczy do podjęcia profilaktycznego działania i ingerencji w sferę władzy rodzicielskiej w razie zagrożenia dobra dziecka. Zarządzeniami wydanymi na podstawie art. 109 k.r.o. sąd może zobowiązać rodziców do określonego postępowania, którego celem jest ochrona zagrożonego dobra dziecka. Przykładowo,

może ich zobowiązać do pracy z asystentem rodziny bądź realizowania innych form pracy z rodziną. W gestii sądu pozostaje także określenie, jakie czynności nie mogą być przez rodziców dokonywane bez zezwolenia sądu albo poddanie rodziców innym ograniczeniom, jakim podlega opiekun. W tym trybie sąd ma również możliwość poddania wykonywania władzy rodzicielskiej stałemu nadzorowi kuratora sądowego. W analizowanym kontekście należy także zwrócić uwagę na unormowanie zawarte w art. 113 [4] k.r.o., w myśl którego sąd opiekuńczy, orzekając w sprawie kontaktów z dzieckiem, może zobowiązać rodziców do określonego postępowania, w szczególności skierować ich do placówek lub specjalistów zajmujących się terapią rodzinną, poradnictwem lub świadczących rodzinie inną stosowną pomoc z jednoczesnym wskazaniem sposobu kontroli wykonania wydanych zarządzeń.

Niezależnie od powyższego, na etapie analizy aktualnego stanu prawnego zasadne byłoby także rozważenie możliwości stosowania środków zawartych w ustawie z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w domowej (Dz.U.2024.1673 t.j.). Wskazany akt normatywny przewiduje rozwiązania zapewniające ochronę małoletniemu przed przemocą, które są skierowane przede wszystkim do organów administracji publicznej.

2. Uzasadnienie projektu.

W doktrynie powszechnie podkreśla się istotną rolę, jaką pełni uzasadnienie. Przede wszystkim służy ujawnieniu intencji prawodawcy i jest jednym z mechanizmów kontroli społecznej, umożliwiając pośrednie uczestnictwo ogółu obywateli danego państwa w procesie rządzenia państwem (zob. G. Wierczyński, *Komentarz do rozporządzenia w sprawie "Zasad techniki prawodawczej"*, [w:] *Redagowanie i ogłaszanie aktów normatywnych. Komentarz, WK 2016*). Rzetelne sporządzanie uzasadnień do projektów ustaw nie tylko podnosi jakość uchwalanych ustaw, ale również umożliwia weryfikację założonych celów projektu i projektowanych rozwiązań legislacyjnych. Przepis § 12 załącznika do rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 20 czerwca 2002 r. w sprawie zasad techniki prawodawczej (Dz.U. 2016 poz. 238 t.j., cyt. dalej jako z.t.p.) w szczególności stanowi, że uzasadnienie projektu ustawy musi spełniać wymagania określone w ustawach, w regulaminie Sejmu i w regulaminie pracy Rady Ministrów. Z treści art. 34 ust. 2 Regulaminu Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej (uchwała Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 30 lipca 1992 r. Regulamin Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej, t.j. M.P. z 2022 r. poz. 990) jednoznacznie wynika, że uzasadnienie projektu ustawy powinno m.in. wyjaśniać potrzebę i cel wydania ustawy, przedstawiać rzeczywisty stan w dziedzinie, która ma być unormowana, jak również wykazywać różnicę pomiędzy dotychczasowym, a projektowanym stanem prawnym oraz przedstawiać przewidywane skutki społeczne, gospodarcze, finansowe i prawne.

Wymogi te nie zostały w pełni zrealizowane w przedstawionym do zaopiniowania projekcie.

W pierwszej kolejności wskazać należy, że zgodnie z zasadami techniki prawodawczej, uzasadnienie do projektu ustawy powinno dowodzić empirycznie konieczność wprowadzanych zmian. Tymczasem, w uzasadnieniu opiniowanego projektu legislator argumentuje zajęte przez siebie stanowisko wyłącznie tym, że „obecnie w systemie prawnym brak skutecznych rozwiązań, które eliminowałyby albo przynajmniej ograniczałyby tego typu praktyki” jakimi są utrudnianie kontaktów z małoletnim i utrudnianie sprawowania nad nim opieki (s. 1 uzasadnienia projektu), a „nader często egzekucja komornicza zasądzonych kwot jest bezskuteczna z uwagi na brak składników majątkowych zobowiązanego, a kumulacja dużych kwot na koncie zobowiązanego

rodzica nie wpływa w żaden sposób na jego postępowanie” (s. 3 uzasadnienia projektu). Natomiast „przepisy penalizujące utrudnianie kontaktów lub sprawowanie opieki nad małoletnim ograniczą zachowania alienujące stosowane przez część rodziców, co pozytywnie wpłynie na tworzenie i utrzymywanie więzi pomiędzy dziećmi i bliskimi osobami” (zob. s. 7 uzasadnienia projektu).

Powyższych tez projektodawca nie popiera żadnymi konkretnymi informacjami. Nie wskazuje na jakiegokolwiek dane statystyczne, ani też nie przedstawia analizy przyczyn zaistniałego stanu rzeczy – podczas gdy właśnie ustalenia odnośnie do etiologii tego zjawiska (tj. braku skuteczności rozwiązań, których celem jest eliminowanie albo przynajmniej ograniczanie tego typu praktyki) stanowią winny punkt wyjścia do podjęcia rozważań zarówno nad koniecznością modyfikacji obowiązujących rozwiązań, jak i ewentualnym wprowadzeniem do porządku prawnego nowych regulacji, które miałyby temu zapobiegać.

Należy również zwrócić uwagę, że poza wskazanym wyżej kategorycznym i ogólnym stwierdzeniem popartym ogólnikową tezą o braku skuteczności egzekucji komorniczej kwot nakładanych za każde niezrealizowanie kontaktu, projektodawca nie odnosi się do innych obowiązujących w porządku prawnym unormowań dotyczących realizowania kontaktów z małoletnimi i sprawowaniem nad nimi opieki.

Analogiczne wątpliwości budzi propozycja poszerzenia zawartego w art. 93c k.k. katalogu sprawców, wobec których możliwe jest orzeczenie środków zabezpieczających (wymienionych w art. 93a k.k.) i objęcie zakresem zastosowania tego przepisu osób skazanych za przestępstwo określone w projektowanym art. 209a. Uzasadniając zasadność wprowadzenia opisanej zmiany do porządku prawnego projektodawcy ograniczają się do wskazania, że rozwiązanie przewidujące skierowanie rodzica na spotkanie z mediatorem lub specjalistą psychologii dziecięcej funkcjonuje w Czechach i jest uregulowane na gruncie prawa cywilnego. Co więcej, powyższe daje projektodawcom asumpt do postawienia tezy o zasadności wprowadzenia takiej możliwości do Kodeksu karnego w ramach regulacji określających środki zabezpieczające. Nadto, uzasadniając proponowaną zmianę w art. 93c k.k. wskazują oni, że rozwiązanie to „miałoby na celu działanie wychowawcze i uświadamiające” (s. 6 uzasadnienia projektu) i umożliwiłoby sądowi kierowanie skazanych za utrudnianie kontaktów z dzieckiem „na stosowną terapię lub psychoterapię”.

Z kolei postulując dodanie art. 106a do kodeksu wykroczeń projektodawcy argumentują, że przepis „ma w zamyśle projektodawców funkcję przede wszystkim odstraszącą” i „pozwoli na dyscyplinowanie rodziców, którzy zaczynają wykazywać zachowania zmierzające do uporczywej alienacji”, a „proponowane kary (...) jasno wskazują sprawcy, że jego zachowanie podlega kontroli” (s. 7 uzasadnienia projektu).

Żaden z powyższych motywów nie jest na tyle konkretnie sformułowany, aby można było merytorycznie odnieść się do niego jako do argumentu przemawiającego za projektowanymi zmianami.

Wskazane braki – a w szczególności brak w uzasadnieniu jakichkolwiek danych empirycznych – stanowią przykład naruszenia zasad racjonalnej legislacji, w poważnym stopniu utrudniając dokonanie oceny projektowanych rozwiązań.

3. Zasada subsydiarności prawa karnego.

Z treści § 28 z.t.p. wynika, że powody kryminalizacji muszą być poważnie uzasadnione, a ocenę celowości kryminalizacji musi poprzedzać rozważenie wprowadzenia regulacji o charakterze administracyjnoprawnym (np. w postaci kar pieniężnych bądź porządkowych), a nawet cywilnoprawnym (zob. J. K. Warylewski [w:] T. Bąkowski i in., *Zasady techniki prawodawczej. Komentarz*, Wydawnictwo ABC 2003), a zatem należy rozważyć, czy sięgnięcie po sankcje karne jest zasadne, patrząc z perspektywy zasady *ultima ratio* prawa karnego.

W tym kontekście wskazać należy, że decydując się na poszerzenie zakresu penalizacji, projektodawca powinien przeprowadzić szeroko zakrojone badania orzecznictwa sądów powszechnych, a następnie dokonać bilansu przesłanek mających uzasadniać objęcie zakresem kryminalizacji zachowań dotychczas niepenalizowanych (zob. L. Gardocki, *Zagadnienia teorii kryminalizacji*, Warszawa 1990, s. 204-205).

Jak wynika z analizy uzasadnienia do projektu ustawy, na potrzeby opiniowanego projektu nie zostały przeprowadzone ani badania orzecznictwa sądów powszechnych ani wskazany powyżej bilans przesłanek mających uzasadniać poszerzenie katalogu zachowań karalnych poprzez wprowadzenie do porządku prawnego projektowanego art. 209a k.k. oraz art. 106a k.w.

Co więcej, uzasadnienie opiniowanego projektu ustawy nie przedstawia żadnych konkretnych argumentów, ani danych statystycznych, które miałyby dowodzić konieczności proponowanych zmian legislacyjnych, lecz ogranicza się, jak już wskazano w pkt. II.2. opinii, do ogólnikowych sformułowań (tj. „obecnie w systemie prawnym brak skutecznych rozwiązań, które eliminowałyby albo przynajmniej ograniczałyby tego typu praktyki” (s. 1 uzasadnienia projektu), „nader często egzekucja komornicza zasądzonych kwot jest bezskuteczna z uwagi na brak składników majątkowych zobowiązanego, a kumulacja dużych kwot na koncie zobowiązanego rodzica nie wpływa w żaden sposób na jego postępowanie” (s. 3 uzasadnienia projektu), a „przepisy penalizujące (...) ograniczą zachowania alienujące stosowane przez część rodziców, co pozytywnie wpłynie na tworzenie i utrzymywanie więzi pomiędzy dziećmi i bliskimi im osobami” (s. 7 uzasadnienia)).

Analiza przedstawionych przez projektodawcę racji prowadzi do wniosku, że w istocie żadne alternatywne rozwiązania poza wprowadzeniem penalizacji opisanych zachowań nie były przez niego brane pod rozwagę na etapie prac poprzedzających przygotowanie projektu.

Wskazane powyżej supozycje projektodawcy wydają się wręcz wskazywać, że nieskuteczność jednej wskazanej przez projektodawcę regulacji, odnoszącej się do sytuacji, w których podłoże stanowi konflikt między rodzicami (opiekunami) małoletniego, stanowi przyczynę sformułowania propozycji wprowadzenia opiniowanych przepisów do kodeksu karnego i kodeksu wykroczeń. Tymczasem w kontekście zasady *ultima ratio* prawa karnego jest wykluczone stosowanie narzędzi penalnych do kształtowania instytucjonalnych stosunków społecznych, w szczególności w odniesieniu do tak specyficznych relacji jakie normuje prawo rodzinne i opiekuńcze. W tym miejscu trzeba ponownie zaznaczyć, że w obecnym stanie prawnym istnieją różnorakie środki dyscyplinujące osoby uprawnione do kontaktów i opieki nad małoletnim, które to środki mogą zostać wykorzystane w przypadku utrudniania tych kontaktów. Przykładowo są to: nadzór kuratora, kierowanie rodziców na terapię, mediacje (szerzej pkt II.1. opinii).

Nie budzi wątpliwości, że „utrudnianie kontaktów pomiędzy dzieckiem, a bliską mu osobą, zwłaszcza pełniącą tak istotną rolę jak matka czy ojciec jest działaniem destrukcyjnym zarówno dla rozwoju dziecka, jak i dla stanu psychofizycznego dorosłego” (s. 1 uzasadnienia projektu). Niemniej jednak rozwiązania tej kwestii nie należy w pierwszej kolejności poszukiwać na gruncie prawa

karnego czy prawa wykroczeń, poprzez wprowadzenie przepisów penalizujących takie zachowania, tj. wprowadzając do porządku prawnego przepisy, które spełnią „zarówno funkcję kary za utrudnianie kontaktów z dzieckiem, jak i odstraszenia przed takim działaniem” (s. 3 i 7 uzasadnienia projektu). W analizowanym przypadku należałoby zatem zasugerować wpierw przeprowadzenie wnikliwych badań mających na celu ustalenie przyczyn tego stanu rzeczy, jakim jest nieskuteczność wykonywania orzeczeń sądów i ugód w zakresie opieki i realizacji kontaktów z dzieckiem (a mianowicie, czy na przeszkodzie skuteczności wprowadzonych rozwiązań leży nieprawidłowy kształt przepisów, czy też inne powody (jak np. mała świadomość obywateli, co do możliwości wykorzystania danej instytucji, czy też przyczyny leżące po stronie organów wymiaru sprawiedliwości) (zob. *M. Burtowy, J. Zajączkowska-Burtowy, O kryminalizacji tzw. alienacji rodzicielskiej, Prok.i Pr. 2020, nr 4-5, s. 117-139*)), a następnie rozważenie ewentualnej modyfikacji istniejących regulacji odnoszących się do tej kwestii, które przewidziane są na gruncie prawa cywilnego, postępowania cywilnego oraz prawa rodzinnego i opiekuńczego.

4. Zasada proporcjonalności jako granica karania.

Zasadność planowanej zmiany należy szczegółowo ocenić przez pryzmat zasady proporcjonalności jako granicy karania (art. 31 ust. 3 Konstytucji RP). W orzecznictwie Trybunału Konstytucyjnego wskazuje się, że zawarta w art. 31 ust. 3 Konstytucji przesłanka "konieczności ograniczenia w demokratycznym państwie", z jednej strony stawia przed prawodawcą wymóg stwierdzenia rzeczywistej potrzeby dokonania w danym stanie faktycznym ingerencji w zakres prawa bądź wolności jednostki, a z drugiej strony winna być rozumiana jako wymóg stosowania takich środków prawnych, które będą skuteczne, a więc rzeczywiście będą służyły realizacji zamierzonych przez prawodawcę celów. Nadto środki te winny być uznane za niezbędne w tym sensie, że chronić będą określone wartości w sposób bądź w stopniu, który nie mógłby być osiągnięty przy zastosowaniu innych środków. Niezbędność to również skorzystanie ze środków jak najmniej uciążliwych dla podmiotów, których prawa lub wolności ulegną ograniczeniu. Ponadto, jak podkreśla się w orzecznictwie TK, ingerencja w sferę statusu jednostki musi pozostawać w racjonalnej i odpowiedniej proporcji do celów, których ochrona uzasadnia dokonane ograniczenie (*wyrok TK z dnia 22 maja 2007 r., SK 36/06 OTK-A 2007/6/50, LEX nr 272769; zob. m.in. orzeczenia TK z dnia 26 stycznia 1993 r., sygn. U 10/92, OTK w 1993 r., cz. I, poz. 2; wyrok TK z dnia 12 stycznia 1999 r., sygn. P 2/98, OTK ZU 1999, nr 1, poz. 2; wyrok TK z dnia 3 października 2000 r., sygn. K 33/99, OTK ZU 2000, Nr 6, poz. 188; orzeczenie TK z 26 kwietnia 1995 r., K. 11/94, OTK 1995 r. cz. I, poz.).*

W perspektywie przedłożonego projektu uprawnionym wydaje się stwierdzenie, że proponowane rozwiązania nie spełniają wymogu proporcjonalności w rozumieniu art. 31 ust. 3 Konstytucji RP.

Odnosząc powyższe uwagi do opiniowanych rozwiązań należy podnieść, że projektodawca nie wykazał racjonalnej potrzeby („konieczności”) ukształtowania nowych typów czynów zabronionych, jak również potrzeby poszerzania zakresu podmiotów, w stosunku do których możliwe będzie zastosowanie środków zabezpieczających (projektowany art. 93c pkt 6 k.k.). Argumentem przemawiającym za rzeczywistą potrzebą projektowanych zmian z pewnością nie jest wskazane w uzasadnieniu projektu zdania mówiącego, że „obecnie w polskim systemie prawnym brak skutecznych rozwiązań, które eliminowałyby albo ograniczałyby” utrudnianie kontaktów z

małoletnim i sprawowanie opieki nad małoletnim pomimo orzeczonego przez sąd sposobu utrzymywania kontaktów lub sposobu sprawowania opieki (s.1 uzasadnienia projektu).

Nadto, projektodawca nie wskazał w uzasadnieniu projektu konkretnych argumentów przemawiających za potrzebą wprowadzenia do porządku prawnego art. 209a k.k., art. 93c pkt 6 k.k., art.106a k.w. Nie przytoczył też żadnych danych empirycznych, które wskazywałyby na potrzebę wprowadzenia tak represyjnych zmian.

Projektodawca jako główny motyw ustawodawczy wymienia funkcję prewencyjną kary, z położeniem nacisku na jej generalno-prewencyjne oddziaływanie, wprost stwierdzając, że „za pozytywny skutek wprowadzenia penalizacji utrudniania kontaktów lub sprawowania opieki nad małoletnim uznać należy stworzenie sytuacji, która - także z uwagi na funkcję prewencyjną i odstraszającą przepisów – wymagać będzie od rodziców skłonnych do utrudniania kontaktów z dzieckiem, dostosowania się do obowiązującego stanu prawnego i respektowania orzeczeń sądów” (s. 7 uzasadnienia projektu). Co więcej, argumentując, że „przyjęcie wysokich grzywien ma za zadanie wzmocnienie efektu odstraszającego sankcji”, projektodawca wyraża wątpliwość, że „nie ma jednak pewności czy skutek taki rzeczywiście nastąpi”, wobec czego, jako remedium „proponuje się wprowadzenie zagrożenia karą pozbawienia wolności do roku co implikować będzie również, zgodnie z art. 33 k.k. konieczność wymierzania grzywny w wysokości nie niższej niż od 50 stawek dziennych” (s. 6 uzasadnienia projektu). Podobnie odnosząc się do regulacji zawartej w projektowanym art. 106a k.w. wprost twierdzi się, że „przepis ten (...) ma w zamyśle projektodawców funkcję przede wszystkim odstraszającą” i „pozwoli na dyscyplinowanie rodziców” (s. 7 uzasadnienia projektu). Takie założenie nie bierze pod uwagę, że *in generis* karanie sprawcy w celu odstraszania społeczeństwa uprzedmiotawia człowieka i narusza jego godność.

W dalszej kolejności zwrócić trzeba uwagę, że przesłanka proporcjonalności w każdym wypadku stosowanych ograniczeń nakazuje porównywanie potencjalnych skutków negatywnych dla realizacji prawa z zamierzonym celem ograniczenia. Negatywne skutki nigdy nie powinny przeważać i muszą zawsze pozostawać w rozsądnej proporcji do zamierzonego celu i treści gwarantowanych przez normy konstytucyjne wolności i praw.

Tymczasem, wprowadzenie regulacji penalnych we wskazanym przez projektodawcę kształcie może generować niezamierzone przez niego konsekwencje i pogłębiać konflikt między osobami uprawnionymi do opieki, którego ofiarą stanie się małoletni. Nie jest bowiem wykluczone, że osoby uprawnione będą wykorzystywać przepisy prawnokarne jako jedną z metod walki przeciwko sobie ze szkodą dla dobra małoletniego.

W tym kontekście należy także wyrazić wątpliwość, czy wprowadzenie do porządku prawnego regulacji, która przewiduje ponoszenie odpowiedzialności karnej przez osobę utrudniającą kontakt jest skutecznym narzędziem w budowaniu pozytywnego wizerunku u dziecka, z którym uprawniony rodzic chce utrzymywać kontakty i pogłębianiu więzi między nimi.

Co więcej, wydawanie orzeczenia przez sąd karny rozstrzygający jedynie kwestię realizacji bądź braku realizacji orzeczenia czy ugody dotyczącej opieki i kontaktów z małoletnim z pominięciem ustalenia okoliczności, które spowodowały niewywiązywanie się z tego obowiązku może generować sytuacje, w których dobro małoletniego będzie realnie zagrożone. Przykładowo taka sytuacja może mieć miejsce w przypadku, gdy powodem utrudniania bądź uniemożliwiania kontaktów małoletniego z osobą uprawnioną jest zagrożenie stosowaniem przemocy ze strony osób uprawnionych do kontaktu, bądź toczące się postępowanie przeciwko osobie, której kontakty z małoletnim utrudniono bądź uniemożliwiono, a dotyczące popełnienia przestępstwa na szkodę

małoletniego. Nie można również wykluczyć sytuacji, gdy rodzic (opiekun), który zostanie oskarżony w sprawie o nierealizowania kontaktów będzie jednocześnie reprezentantem tego małoletniego w sprawie o przestępstwo popełnione przez tego rodzica, któremu kontakt uniemożliwił. Na realność tych obaw - zagrożenia małoletnich stosowaniem przemocy ze strony osób uprawnionych do kontaktu - zwraca się uwagę w literaturze, sygnalizując konieczność podjęcia badań, których celem będzie określenie, na ile sądy, orzekając o opiece nad dzieckiem, uwzględniają dane o stosowaniu przemocy domowej ze strony jednego z rodziców jeszcze przed rozstaniem. W tym kontekście znamienne są również wysuwane w odpowiedzi na potrzeby praktyki postulaty odnośnie do konieczności zintegrowania danych dotyczących przemocy domowej przed rozstaniem rodziców oraz danych o losach dzieci, które decyzją sądu pozostają w stałym kontakcie z rodzicem stosującym przemoc (A. Owczarek, M. Słowik, W. Abramczyk, *Kontrowersje wokół stosowania pojęcia alienacji rodzicielskiej i pojęć pokrewnych w kontekście przeciwdziałania przemocy domowej, Problemy Opiekuńczo Wychowawcze 2024, tom 635, nr 10*).

Odnosząc powyższe uwagi do opiniowanych rozwiązań należy podnieść, że projektodawca nie wykazał racjonalnej potrzeby („konieczności”) ukształtowania nowych typów czynów zabronionych (projektowane art. 209a k.k., art. 106a k.w.), jak również potrzeby wprowadzenia do katalogu podmiotów, wobec których mogą być stosowane środki zabezpieczające „osoby skazanej za przestępstwo określone w art. 209a” (projektowany art. 93c pkt 6 k.k.). Z przedstawionych powyżej względów proponowane rozwiązania nie wydają się spełniać wymogu proporcjonalności, co jest podstawowym wymogiem zgodności ustawy karnej z Konstytucją. W tym kontekście ponownego rozważenia wymaga zasadność wprowadzenia projektowanych regulacji do porządku prawnego.

III. Podsumowanie

Podsumowując należy zasugerować **ponowne rozważenie zasadności wprowadzenia projektowanych regulacji do porządku prawnego**. Wydaje się bowiem, że wskazane w pkt. II 1 niniejszej opinii środki cywilnoprawne (procesowe) oraz regulacje zawarte w kodeksie rodzinnym i opiekuńczym są wystarczające dla osiągnięcia celów zakładanych przez projektodawców, a w konsekwencji tego sięganie do instrumentów prawnokarnych nie znajduje uzasadnienia.